

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määruse nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmise ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“ ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määruse nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmise ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“ ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) eesmärk on määrata haldusterritoriaalse korralduse muutmisel moodustuva Setomaa valla maakondlik kuuluvus.

Haldusreformi seaduse (edaspidi *HRS*) § 9 lõike 2 järgi pidi Vabariigi Valitsus algatama hiljemalt 2017. aasta 15. veebruaril oma ettepanekuga nende kohaliku omavalitsuse üksuste haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmise, mis ei vastanud rahvastikuregistri andmete kohaselt 2017. aasta 1. jaanuari seisuga omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile (edaspidi *kriteerium*) ja mis ei ole volikogude algatatud ühinemisel ühinemas kriteeriumile vastavaks ning millele Vabariigi Valitsus ei kohalda HRS § 9 lõikes 3 sätestatud erandit.

Kuna volikogude algatatud ühinemiste etapis ei taotlenud alla kriteeriumi olevad Meremäe vald (1075 elanikku), Mikitamäe vald (985 elanikku) ja Värskä vald (1371 elanikku) 1. jaanuariks 2017. a ühinemist ühegi piirinaabriga ega teinud vajalikke menetlustoiminguid HRS tähtaegu arvestades, siis algatas Vabariigi Valitsus haldusreformi eesmärgi ja HRS § 9 lõike 3 punkti erandi tingimuste täitmiseks 9. veebruari 2017 Vabariigi Valitsuse istungil valitsuse istungi protokollil märgitud otsusega nr 12 punktiga 2.22 HRS § 9 lõike 2 alusel haldusterritoriaalse korralduse muutmise Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla ühendamise ning Värskä valla ja Misso valla piiride muutmise nn Luhamaa nurga¹ (so ajalooline Setomaa osa) territooriumiosa üleandmiseks Meremäe valla koosseisu².

Vabariigi Valitsus kinnitas 15. juuni 2017. a istungi protokollilise otsusega HRS § 9 lõike 9 punkti 2 alusel Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla ühendamise ning Misso valla territooriumiosa³ üleandmise Värskä valla koosseisu määramise moodustuva omavalitsusüksuse nimeks Setomaa vald⁴. Vabariigi Valitsus võttis vastava määruse vastu 6. juuli istungil⁵ ning otsustas samas, et Setomaa valla maakondliku kuuluvuse määramiseks korraldatakse

¹ Hindsa, Koorla, Kossa, Kriiva, Leimani, Lütä, Mokra, Määsi, Napi, Pruntova, Põrstõ, Saagri, Tiastõ, Tiilige, Toodsi, Tserebi. Algselt hõlmas Vabariigi Valitsuse ettepanek ka Saagrimäe, Savimäe ja Väiko-Tiilige küla.

² <https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT002BFF0A?open>.

³ Hindsa, Koorla, Kossa, Kriiva, Leimani, Lütä, Mokra, Määsi, Napi, Pruntova, Põrstõ, Saagri, Tiastõ, Tiilige, Tserebi, Toodsi küla

⁴ http://haldusreform.fin.ee/static/sites/3/2017/06/15juuni2017_istungi-protokollnr-27_pkp10-2.pdf

⁵ Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määrus nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmise ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/111072017019>, seletuskiri: http://haldusreform.fin.ee/static/sites/3/2017/07/setomaa_vald_sk.pdf

Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskaa valla ning Misso valla territooriumiosal elanike küsitlus saamaks teada elanike eelistuse.

Elanike küsitlus toimus 12–13. juulil 2017.a ning arvamust said avaldada Meremäe, Mikitamäe ja Värskaa valla ning Misso valla Luhamaa nurga rahvastikuregistri järgsed vähemalt 16-aastased elanikud. Elanikelt küsiti „Kas toetate loodava Setomaa valla kuulumist Põlva maakonda või Võru maakonda?“ vastusevariantidega „Põlva maakonda“ ja „Võru maakonda“. Küsitluse korraldasid Põlva ja Võru maavalitsused.

Elanike küsitlusel osales 31,5% arvamuse õiguslikest elanikest, kellest 59,1% toetas moodustuva Setomaa valla kuuluvust Võru maakonda.

Lähtudes elanike küsitluse tulemusest määratakse eelnõuga Vabariigi Valitsuse algatusel moodustuv uus kohaliku omavalitsuse üksus Setomaa vald Võru maakonda. Võru maakond on eelistatud ka territoriaalse paiknemise tõttu, et ei tekiks Põlva maakonna lahusmaatükki Võru maakonnas. Omavalitsuste koostööd maakonna tasandil on optimaalsem korraldada ühtselt piiritletud territooriumil. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja teiste haldusreformi elluviimisega seotud seaduste muutmise seadusega⁶ ja maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tuleneva Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega⁷ antakse omavalitsustele ühiseks täitmiseks mitmeid ülesandeid (nt maakondlik arendustegevus, maakondlik ühistransport), mida on selgem rakendada ühtsel territooriumil.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna nõunik Kaie Kungas (e-post kaie.kyngas@rahandusministeerium.ee; tel 611 3080).

Eelnõu õiguslikku kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna juhataja Aet Sallaste (e-post aet.sallaste@fin.ee; tel 611 3497).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu on seotud Eesti Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu valitsusliidu aluspõhimõtete 2016–2019 8. peatüki eesmärgiga „Kohalike omavalitsuste otsustusõiguse ja vastutuse suurendamiseks ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel viime ellu haldusreformi“.

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ kehtivat redaktsiooni, avaldamismärkega RT I, 29.08.2014, 16, Põlva ja Võru maakonda käsitlevas osas.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist, millega muudetakse Mikitamäe ja Värskaa valla maakondlikku kuuluvust ning Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määrust nr 159 „Eesti

⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/104072017002>, seletuskiri on leitav Riigikogu veebilehelt: [433 SE](#)

⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/104072017001>, seletuskiri on leitav Riigikogu veebilehelt: [432 SE](#)

territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ Põlva ja Võru maakonda puudutavas osas ja sätestatakse haldusterritoriaalse korralduse muutmise jõustumise aeg.

HRS § 7 lõike 4 järgi pidid omavalitsuste volikogud haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlemiseks esitama ETHS § 9 lõike 9 punktides 1, 3, 5 ja 6 nimetatud otsused ning andmed maavanemale hiljemalt 2017. aasta 1. jaanuaril. Seejärel Vabariigi Valitsus kinnitas volikogude algatatud ühinemised HRS §-s 8 nimetatud määrusega, ka juhul, kui omavalitsused taotlesid ühinemist alla kriteeriumi.

Meremäe vald, Mikitamäe vald ja Värskala vald ei täida kriteeriumi ning seetõttu tuli Vabariigi Valitsusel algatada nende omavalitsuste ühendamine. Vabariigi Valitsus otsustas 9. veebruari 2017. a valitsuse istungi protokollis märgitud otsusega algatada HRS § 9 lõike 2 alusel haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmise Värskala valla, Meremäe valla ja Mikitamäe valla ühendamiseks ning Misso valla territooriumiosa üleandmiseks (Hindsa, Koorla, Kossa, Kriiva, Leimani, Lütä, Mokra, Määsi, Napi, Pruntova, Põrstõ, Saagri, Saagrimäe, Savimäe, Tiastõ, Tiilige, Toodsi, Tserebi, Väiko-Tiilige külad) ühinevale omavalitsusele. Otsuse punktis 3 tegi Vabariigi Valitsus Rahandusministeeriumile ülesandeks valmistada HRS §-s 3 ja Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (edaspidi *ETHS*) § 7 lõikes 5 sätestatud arvesse võttes ette asjakohased Vabariigi Valitsuse määruste eelnõud (Vabariigi Valitsuse ettepanekud) ja esitada need hiljemalt 15. veebruaril 2017. a asjaomastele kohaliku omavalitsuse üksuste volikogudele arvamuse avaldamiseks⁸.

Pikemad põhjendused valdade ühendamiseks on leitavad Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määruse nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskala valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmise ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“ seletuskirja osast “Mõju haldusreformi eesmärkide täitmisele”⁹.

Kuna Setomaa valla moodustamisel ühendatavad Mikitamäe ja Värskala vald kuuluvad Põlva maakonna koosseisu ning Meremäe vald ja Misso valla territooriumiosa Võru maakonna koosseisu peab Vabariigi Valitsus ETHS § 7¹ lõike 5 alusel otsustama ka moodustuva Setomaa valla maakondliku kuuluvuse ning kinnitama Setomaa valla maakondliku kuuluvuse Eesti territooriumi haldusüksuste nimistus (Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruses nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“).

Vabariigi Valitsuse nõustamiseks HRS § 5 lõike 4 alusel moodustatud Lõuna-Eesti piirkondlik komisjon arutas Setomaa valla moodustamist ning volikogude esitatud seisukohti Vabariigi Valitsuse esitatud ettepaneku kohta 22. mail 2017. a leides maakondliku kuuluvuse osas, et territoriaalse paiknemise tõttu, st et ei tekiks Põlva maakonna lahusmaatükki Võru maakonnas, peaks ühinenud Setomaa vald kuuluma Võru maakonda. Kuid ühinevate omavalitsuste elanike enamuse paiknemise ja seniste võrgustike tõttu Põlva maakonda. Tulevikus võiks kaaluda Põlva ja Võru maakonna ühendamist, sest kahe maakonna sidusus on väga suur.

⁸ Vabariigi Valitsuse 9. veebruari 2017. a protokolliline otsus „Haldusreformi raames Vabariigi Valitsuse algatatavad haldusterritoriaalse korralduse muudatused“, kättesaadav: http://haldusreform.fin.ee/static/sites/3/2017/06/2017.05.22_louna-estii_piirkondliku_komisjoni_protokoll.pdf.

⁹ Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määrus nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskala valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmise ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/111072017019>, seletuskiri: http://haldusreform.fin.ee/static/sites/3/2017/07/setomaa_vald_sk.pdf

Vabariigi Valitsus otsustas 15. juunil 2017. a istungi protokoll nr 27 päevakorrapunkti nr 10 märgitud otsuse punktiga 3.10 jätkata Setomaa valla moodustamise menetlust¹⁰ nähes võrreldes 15. veebruaril 2017. a saadetud eelnõuga ette kolme Misso valla küla (Saagrimäe, Savimäe ja Väiko-Tiilige külad) välja arvamise Värskas valla koosseisu üleantavast nn Luhamaa nurga territooriumiosast. Vabariigi Valitsuse võttis vastava määruse vastu 6. juulil 2017¹¹, otsustades samal istungil, et Setomaa valla maakondliku kuuluvuse määramiseks korraldatakse Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskas valla ning Misso valla territooriumiosal elanike küsitlus saamaks teada elanike eelistuse.

Vabariigi Valitsuse algatusel viidi 12.–13. juulil 2017. a Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskas valla ning Misso valla territooriumiosal läbi elanike küsitlus¹². Küsitluse eesmärk oli välja selgitada elanike arvamus Setomaa valla maakondliku kuuluvuse kohta. Küsitluse tulemusena soovis 59,1% küsitluses osalenud elanikest moodustava valla kuulumist Võru maakonda. Täpsem ülevaade küsitluse tulemustest on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Setomaa valla maakondliku kuuluvuse rahvaküsitluse tulemused¹³

Vald	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	Põlva maakond	%	Võru maakond	%
Meremäe vald	978	417	42,6%	2	0,5%	415	99,5%
Mikitamäe vald	860	185	21,5%	168	90,8%	17	9,2%
Värskas vald	1204	328	27,2%	239	72,9%	89	27,1%
Misso valla territooriumiosa	132	70	53,0%	0	0,0%	70	100,0%
Kokku	3174	1000	31,5%	409	40,9%	591	59,1%

Allikas: Põlva ja Võru maavalitsuste poolt korraldatud küsitluste andmed

Eelnõu sisu

Eelnõu § 1 punktis 1 muudetakse tulenevalt maakondliku kuuluvuse määramisest Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määruse nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskas valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmine ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“ preambulit, märkides, et määrus kehtestatakse Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 3 lõike 1 § 7¹ lõigete 2–5 alusel.

Eelnõu § 1 punktis 2 määratakse moodustatav Setomaa vald Võru maakonna koosseisu vastavalt elanike eelistusele. Võru maakonda kuuluvus on eelistatud ka territoriaalse paiknemise tõttu, sest Meremäe vald ning Misso valla Luhamaa nurga külad kuuluvad Võru maakonna koosseisu ning et territoriaalse paiknemise tõttu ei tekiks Põlva maakonna lahusmaatükki Võru maakonnas.

¹⁰ http://haldusreform.fin.ee/static/sites/3/2017/06/15juuni2017_istungiprotokollnr-27_pkp10-2.pdf.

http://haldusreform.fin.ee/static/sites/3/2017/06/vv_protokolliline_otsus_vv_uhendamisest_kinnitamiseks_sk.pdf.

¹¹ Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määrus nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskas valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmine ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“

<https://www.riigiteataja.ee/akt/111072017019>,

seletuskiri: http://haldusreform.fin.ee/static/sites/3/2017/07/setomaa_vald_sk.pdf

¹² Võru Maavalitsuse teade elanike küsitluse läbiviimisest: https://voru.maavalitsus.ee/et/uudised-ja-teated/-/asset_publisher/5uJLOmfeUBLX/content/id/16792064?redirect=https%3A%2F%2Fvoru.maavalitsus.ee ja Põlva Maavalitsuse teade elanike küsitluse läbiviimisest: http://polva.maavalitsus.ee/et/uudised-ja-teated/-/asset_publisher/U1emxJv8wNCa/content/id/16783775?redirect=http%3A%2F%2Fpolva.maavalitsus.ee

¹³ Küsitlusel küsiti: „Kas toetate loodava Setomaa valla kuulumist Põlva maakonda või Võru maakonda?“ vastusevariantidega „Põlva maakonda“ ja „Võru maakonda“.

Moodustuva valla arvamisel Võru maakonda lähtuti ka eesmärgist, et omavalitsuste koostööd maakonna tasandil on optimaalsem korraldada ühtselt piiritletud territooriumil. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja teiste haldusreformi elluviimisega seotud seaduste muutmise seadusega¹⁴ ja maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tuleneva Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega¹⁵ antakse omavalitsustele ühiseks täitmiseks mitmeid ülesandeid (nt maakondlik arendustegevus, maakondlik ühistransport), mida on selgem rakendada ühtsel territooriumil.

Eelnõu § 1 punktis 3 muudetakse Mikitamäe ja Värskä valla maakondlikku kuuluvust, arvates Mikitamäe ja Värskä valla Põlva maakonna koosseisust Võru maakonna koosseisu.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määrust nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ jättes Põlva maakonna valdade loetelust jäetakse välja sõnad „Mikitamäe“ ja „Värskä“ ja Võru maakonna valdade loetelust jäetakse välja sõna „Meremäe“ ning lisatakse valdade loetellu sõna „Setomaa“.

Tegemist on samuti tehnilise sättega, mis tuleneb eelnõu §-s 1 ja 2 kavandatavatest muudatustest, mille tulemusena jääb kahe Põlva maakonda ja ühe Võru maakonda kuuluva valla ühinemise tulemusena Võru maakonna koosseisu üks ühendamisel tekkiv vald – Setomaa vald.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse eelnõu määrusena jõustumise tähtpäevaks Setomaa Vallavolikogu valimistulemuse väljakuulutamise päev.

See tähendab, et moodustuva Setomaa valla maakondlik kuuluvus jõustub omavalitsuste haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muudatuse tulemusena moodustunud Setomaa Vallavolikogu valimistulemuste väljakuulutamisest.

Kuni 2017. a volikogu valimistulemuse väljakuulutamiseni jäävad senised ühinevad Meremäe vald, Mikitamäe vald ja Värskä vald senistes piirides alles avalik-õigusliku juriidilise isikuna ning asjaomases maakonnas, kuid ühinemise jõustumisel kõik ühinevad vallad avalik-õiguslike juriidiliste isikutena lõppevad. Ühinemise tulemusena tekkiv Setomaa vald on seniste valdade õigusjärglane (Vt ETHS § 9²).

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõu määrusena vastuvõtmine omab sotsiaalset mõju, mõju elu- ja looduskeskkonnale ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise põhjendused valdade ühendamiseks on leitavad Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määruse nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla osas haldusterritoriaalse korralduse

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/104072017002>, seletuskiri on leitav Riigikogu veebilehelt: [433 SE](#)

¹⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/104072017001>, seletuskiri on leitav Riigikogu veebilehelt: [432 SE](#)

muutmine ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“ seletuskirjast¹⁶. Järgnev mõjude hinnang selgitab vaid moodustuva Setomaa valla maakondliku kuuluvuse valikut.

Setumaa (setu keeles Setomaa) on ajalooline piirkond ning setude asuala Eestis ning Venemaa Föderatsioonis. Setomaa hõlmab Põlvamaast Mikitamäe ja Väraska valda, Võrumaast Meremäe valda, osa Misso vallast ning nendega piirnevatest Venemaa Föderatsiooni Pihkva oblasti Petseri rajooni küladest. Setomaa ajalooliseks keskuseks on Petseri, praeguseks Setumaa keskuseks peetakse Väraska alevikku.

Setomaa on kahtlemata ajalooline piirkond, mida seob sarnane ajalooline areng (nt mõisate, pärisorjuse puudumine ning ala kuulumine Petseri kloostrihaldusalasse ja hilisem Petseri maakond) ja ühtne tugev identiteedi- ja kultuuriruum. Viimane on saanud ka maailma tasemel tunnustuse, kus seto leelo on arvatud UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja. Linnastumine ja maapiirkondade elanike arvu vähenemine on paratamatult mõjutanud ka seto valdasid. Piirkonnas ajaloolise keskuse (kuni 20. saj esimese veerandini) rolli on täinud Pihkva. Seto valdade alad on olnud traditsioonilised maapiirkonnad, kus ühtset tõmbekeskust ei ole välja kujunenud. Nõukogudeaegne maakondliku halduskorralduse muutmine (ajaloolise Setomaa (maakonna) kadumine, Põlva maakonna tekkimine) on ka seto valdadele erisuunalised tõmbekeskused kujundanud. Mikitamäe ja Väraska kuuluvad Põlva maakonda ja paratamatult on sellega seoses ka elanike igapäevased suhted (nt ühistranspordi korraldus, teenuste tarbimine) seotud enam Põlva linna suunaliselt ning Meremäe ja Misso vallas vastupidi Võru linna suunas. Eelneva tõttu ei määratle ka erinevad toimepiirkondade uuringud seto valdu ühte toimepiirkonda kuuluvateks.

Statistikaameti analüüsi¹⁷ (2014) kohaselt moodustab Väraska vald äärelise alana eraldiseisva toimepiirkonna, Mikitamäe vald kuulub äärelise alana Põlva linna toimepiirkonda ja Meremäe vald äärelise alana Võru linna toimepiirkonda. Ka Misso valla nn Luhamaa nulk jääb Võru linna toimepiirkonda. Seega, nagu eeltoodud, on vallad erinevate toimepiirkondade mõjualas. Samas ühendab neid kõiki nõ äärelisus, st nad on oma toimepiirkonnakeskustega nõrgalt seotud.

Tegu on erinevatesse tõmbepiirkondadesse jäävate aladega ja nii on suure tõenäosusega ka edaspidi Luhamaa nulga elanikud ning praeguse Meremäe valla elanikud rohkem seotud tänase Võrumaaga, sh Vastseliinas pakutavate teenustega (huvikool, gümnaasium) ning Võrus kui maakonna keskuses pakutavaga. Samas on suur osa praeguse Mikitamäe valla elanikest igapäevaselt seotud Rāpina ja Põlvaga. Väraska on küll kõige suurem keskus Setomaal, kuid kindlasti ei muutu see kõigi elanike jaoks loogiliseks tõmbekeskuseks. Seega on elanike seisukohast oluliseks väljakutseks igapäevaste teenuste korraldus, sh nt ühistranspordi arendamine, mis peab arvestama erinevate tõmbekeskuste olemasolu ning loogiliste liikumissuundadega.

Samas tuleb kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 4 kohaselt ühinemise tulemusel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus tagama valla või linna elanikele avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi vähemalt samal tasemel, mis oli enne

---

¹⁶ Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määrus nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Väraska valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmine ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/111072017019>, seletuskiri: http://haldusreform.fin.ee/static/sites/3/2017/07/setomaa_vald_sk.pdf

¹⁷ Statistikaamet (2014) Toimepiirkondade määramine. <http://www.stat.ee/dokumendid/77742>

omavalitsusüksuste ühinemist ning seega ei mõjuta maakondliku kuuluvuse valik teenuste kättesaadavust.

Moodustuva Setomaa valla kuuluvust Võru maakonda toetavad:

- Võrumaa on ajalooline maakond, mis hõlmas ka tänase Põlva maakonna territooriumit. Põlvamaa on tekkinud Nõukogude okupatsiooni ajal ning selle ajalooline taust ei ole nii tugev.
- Moodustatava Setomaa valla elanikel on tugev side Võru maakonnaga. Samas Põlvamaa põhjaosas, mis on ka ajalooliselt olnud enam Tartu mõjusfääris ei ole need traditsioonilised ja kultuurilised seosed nii tugevad.
- Meremäe vald ja Misso valla Luhamaa nulk on tugevalt integreeritud Võru ja Võru maakonna suunaliselt. Nii avalike teenuste tarbimise mõttes, mida toetab ühistranspordi korraldus, kui ka omavalituste koostöö harjumuste ja praktikate osas.
- Regionaalse tasakaalustatuse mõttes oleks põhjendatum Setomaa valla kuulumine Võru maakonda, kuna regionaalses mõttes on ollakse üks piirkond. Võru ja Võrumaa on selle piirkonna regionaalne keskus ja siduja.
- Arvestades seto kultuuri ja identiteedi tugevust oleks selle hoidmine ja säilitamine tõenäolisem ja lihtsam Võru maakonna toimeruumus, kuna ka viimasel on tugev kultuuriline ja identiteedi taust. Põlvamaal nii tugevat identiteeti ja kultuuritausta ei ole.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõuga ei kaasne täiendavaid kulusid riigieelarvele.

Vabariigi Valitsuse algatatud ühendamise kulud kaetakse HRS § 24 lõike 1 alusel riigieelarvest Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määruse nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmine ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“ alusel¹⁸.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu on kavandatud jõustuma Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla ühendamisel ja Misso valla territooriumiosa üleandmisel moodustuva Setomaa Vallavolikogu valimistulemuste väljakuulutamise päeval.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu ei saadetud eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastusringile, kuna see ei puuduta otseselt teiste ministriumite valitsemisala. Samuti ei saadetud seda kooskõlastamiseks üleriigilistele kohaliku omavalitsuse üksuste liitudele, kuna tegemist on omavalitsuste ühinemise otsustamisega, mille puhul ei ole vajadust teiste ühinemisega mitteseotud omavalitsuste arvamust küsida.

---

¹⁸ Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2017. a määrus nr 125 „Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskä valla osas haldusterritoriaalse korralduse muutmine ja Misso valla territooriumiosa üleandmine“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/111072017019>,
seletuskiri: http://haldusreform.fin.ee/static/sites/3/2017/07/setomaa_vald_sk.pdf

HRS § 9 lõike 2 kohaselt esitas Rahandusministeerium Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu Meremäe valla, Mikitamäe valla ja Värskas valla ühendamise kohta asjaomastele omavalitsustele arvamuse andmiseks 15. veebruaril 2017. a¹⁹. Eelnõus esitati ettepanekuna moodustava Setomaa valla kuuluvus Võru maakonda. Vabariigi Valitsuse ettepanekule vastamise tähtpäevaks oli 15. mai 2017²⁰.

HRS § 9 lõike 2 kohaselt esitasid Põlva ja Võru maavanem volikogude seisukohad Rahandusministeeriumile. Värskas Vallavolikogu nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga tehes ettepaneku moodustada Setomaa ning anda Misso valla Luhamaa nurga külad üle Värskas vallale. Meremäe valla ja Mikitamäe valla volikogud ei nõustunud Vabariigi Valitsuse ettepanekuga. Misso vald nõustus Vabariigi Valitsuse ettepanekuga tehes ettepaneku anda Luhamaa nurga v.a Saagrimäe, Savimäe ja Väiko-Tiilige külad üle Värskas vallale²¹.

---

¹⁹ Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu ja seletuskiri (sh piirkondlikule komisjonile esitatud eksperthinnangu põhjal koostatud mõjuanalüüs) on leitav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58155254>

²⁰ HRS § 9 lg 2 ja 8.

²¹ Meremäe Vallavolikogu esitatud aramus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60410373>, Mikitamäe ja Värskas vallavolikogu esitatud aramus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60847171>, Misso Vallavolikogu esitatud aramus: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=60725722>.